

Eftirlaunasjóður FÍA

Tryggingafræðileg athugun í árslok 2020

Apríl 2021

Efnisyfirlit

Inngangur	2
Niðurstaða úttektar	3
Forsendur úttektar	5
Niðurstaða miðað við staðlaðar forsendur	6
Eignir, rekstur og endurmat.....	7
Örorkuframlag.....	8
Niðurlag.....	9
Söguleg þróun	10
Viðauki TAFLA 1.....	13
Viðauki TAFLA 2.....	14

Inngangur

Talnakönnun hf. hefur samkvæmt beiðni stjórnar Eftirlaunasjóðs FÍA athugað tryggingafræðilega stöðu sjóðsins miðað við árslok 2020. Athugunin fólst í að reikna annars vegar áfallna skuldbindingu miðað við áunnin réttindi sjóðfélaga og hins vegar heildarskuldbindingu miðað við að sjóðfélagar héldu áfram að greiða í sjóðinn þar til þeir færu á lífeyri. Vigfús Ásgeirsson tryggingastærðfræðingur sjóðsins og Arnór Ingi Finnbjörnsson unnu athugunina samkvæmt samþykktum sjóðsins og í samræmi við 24. grein laga nr. 129/1997 og ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Vigfús er með viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins samkvæmt 39. gr. laga nr. 56/2010 um váttryggingastarfsemi en í viðurkenningunni felst meðal annars heimild til að gera tryggingafræðilega athugun á fjárhag hérlendra lífeyrissjóða í samræmi við 24. gr. laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nr. 129/1997

Gögn um sjóðfélaga voru fengin úr Kríukerfi FUGLA ehf. Upplýsingar um kyn og fæðingardag hvers sjóðfélaga, fæðingardag maka, samtals áunnin réttindi sjóðfélagans og nýjustu upplýsingar um iðgjaldagreiðslur. Hjá lífeyrisþegum voru upplýsingar um tegund lífeyris og lífeyrisréttindin í desember 2020.

Sjóðfélögum er skipt í þrjá hópa:

1. Sjóðfélagar sem greiddu iðgjöld til sjóðsins á árinu 2020.
2. Sjóðfélagar með geymd réttindi, það er greiddu hvorki iðgjöld né þáðu lífeyri á árinu 2020.
3. Lífeyrisþegar í desember 2020.

Áreiðanleiki gagnanna var kannaðar með ítarlegum samanburði við gögn síðustu ára og tölur úr ársreikningi. Ágætis samræmi var þar á milli eftir að búið var að fá ný gögn um þá einstaklinga sem eiga rétt í sjóðnum.

Niðurstaða úttektar

Heildarstaða sjóðsins skiptist annars vegar í áfallna stöðu og hins vegar framtíðarstöðu. Áfallin staða er mismunur á núverandi eignum sjóðsins og áföllnum lífeyrisskuldbindingum til sjóðfélaga. Á sama hátt er framtíðarstaðan mismunur á núvirði framtíðariðgjalda núverandi sjóðfélaga og núvirði framtíðarlífeyrisskuldbindinga til sjóðfélaga miðað við tryggingafræðilegar forsendur.

Taflan hér að neðan sýnir niðurstöðu athugunarinnar. Til samanburðar er sýnd niðurstaða síðustu úttektar. Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna á verðlagi við árslok hvors árs. Úttektin sýnir að heildarstaða sjóðsins er jákvæð um 2.814 m.kr eða um 4,6%. Það er betri staða en í árslok 2019 þegar staðan var jákvæð um 2.589 m.kr. Áfallin staða er jákvæð um 2.958 m.kr en hún var jákvæð um 2.532 m.kr í árslok 2019. Áfallin staða styrktist því um 426,3 m.kr á árinu 2020 eða um 1,1% af áfallinni skuldbindingu sjóðsins í lok árs 2020.

Heildarstaða	2020	2019
Framtíðariðgjöld	22.368.347	30.302.148
Eign	42.801.009	39.033.423
Kostnaður	-722.831	-763.041
Heildareign	64.446.525	68.572.531
Lífeyrisskuldbindingar	61.632.519	65.983.403
Eignir umfram skuldir	2.814.005	2.589.128
Staða	4,6%	3,9%

Áfallin staða	2020	2019	Framtíðarstaða	2020	2019
Höfuðstóll	49.869.005	43.536.968	Framtíðariðgjöld	22.368.347	30.302.148
Viðbót vegna endurmats	-4.918.001	-2.719.999	Rekstrarkostnaður	-722.831	-763.041
Fjárfestingakostnaður	-1.497.802	-1.317.668			
Rekstrarkostnaður	-652.193	-465.878			
Áfallin eign	42.801.009	39.033.423	Framreiknuð eign	21.645.516	29.539.108
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar	39.842.770	36.501.460	Framtíðar- lífeyrisskuldbindingar	21.789.749	29.481.943
Eignir umfram skuldir	2.958.238	2.531.963	Eignir umfram skuldir	-144.233	57.165
Staða	7,4%	6,9%	Staða	-0,7%	0,2%

Iðgjald í VIRK endurhæfingarsjóð er 0,10% af stofni til iðgjalds og lækkar því væntar iðgjaldatekjur sjóðsins sem því nemur en að sama skapi eru væntingar um að örorkuskuldbindingar sjóðsins lækki. En það á eftir að koma í ljós hversu mikið örorkubyrðin lækkar (sem þýðir lægri örorkulíkur) og mun reynsla næstu ára skera úr um það. Á meðan verður ekki tekið tillit til áhrifa þessara útgjalda í tryggingafræðilegri athugun, það er hvorki í útreikningi á núvirði væntra iðgjalda eða örorkuskuldbindinga.

Heildarstaða sjóðsins er jákvæð um 4,6% og því innan þeirra marka sem lög kveða á um. Þar segir að heildarstaðan eigi að jafnaði að vera innan 5% vikmarka og aldrei utan 10% marka.

Tryggingafræðileg athugun byggði í fyrsta sinn í fyrra á stöðluðum lífslíkum sem byggja á reynslu árána 2014 – 2018 og stöðluðum örorkulíkum sem byggja á reynslu árána 2011 – 2016. Allar skuldbindingar í þessari athugun eru metnar með óbreyttum tryggingafræðilegum forsendum frá síðustu úttekt á sjóðnum.

Heildarlífeyrisskuldbindingar EFÍA í árslok 2020 voru 61.645 m.kr og lækkuðu um 4.338 m.kr á árinu. Lækkunin liggur í lægri framtíðarskuldbindingum sem lækkuðu um 7.934 m.kr. frá því í árslok 2019 vegna lægri iðgjalda til sjóðsins á árinu 2020 en á árinu 2019. Breytingar á heildar- og áfallinni stöðu eru sýndar hér í eftirfarandi tveimur töflum:

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar		
Eignir	2020	2019
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	64.446.525	68.572.531
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	68.572.531	61.724.107
Hækkun/lækkun endurmetinnar eignar á árinu	<u>-4.126.006</u>	<u>6.848.424</u>
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	61.632.519	65.983.403
Skuldbindingar í ársbyrjun	65.983.403	60.611.187
Hækkun/lækkun skuldbindinga á árinu	<u>-4.350.884</u>	<u>5.372.216</u>
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	224.878	1.476.208

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar		
	2020	2019
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	36.501.460	33.166.155
Hækkun áunnina réttinda vegna breytinga á samþykktum	0	0
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	2.643.799	2.149.812
Hækkun áunnina réttinda vegna iðgjalda ársins	1.846.261	2.302.496
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	-1.007.859	-956.262
Hækkun vegna breytinga á tryggingafræðilegum forsendum	0	269.929
Hækkun/lækkun vegna annarra breytinga	<u>-140.891</u>	<u>-430.669</u>
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	<u>39.842.770</u>	<u>36.501.460</u>

Forsendur úttektar

Ellilífeyrir

1. Reiknað er með að starfandi sjóðfélagar hefji töku ellilífeyris frá og með 65 ára afmælisdegi.
2. Áunninn réttur til ellilífeyris frá og með 65 ára aldri er áunninn lífeyrisréttur í árslok 2020 samkvæmt réttindabókhaldi sjóðsins
3. Réttur ellilífeyrisþega á mánuði er lífeyrisgreiðsla í desember á janúarverðlagi.
4. Aldursháð réttindatafla gefur áunnin réttindi til ellilífeyris frá og með 65 ára aldri. Réttindin eru verðtryggð miðað við hækkun vísitölu neysluverðs frá vísitölu hvers mánaðar.

Örorkulífeyrir

1. Allir sem eiga ellilífeyrisréttindi hjá sjóðnum eiga rétt á örorkulífeyri, ef örorka þeirra er metin 50% eða meira og þeir verða fyrir tekjumissi.
2. Fyrir fulla (100%) örorku er áunninn örorkulífeyrir 75% af áunnum ellilífeyrisrétti og hlutfallslega minni fyrir minni örorku. Virkir sjóðfélagar eiga rétt á viðbót með framreikningi samkvæmt reglum í 12. grein samþykka sjóðsins.
3. Réttur örorkulífeyrisþega á mánuði er örorkulífeyrisgreiðsla desembermánaðar á janúarverðlagi.
4. Örorkulífeyrir greiðist til ellilífeyrisaldurs samkvæmt ofanskráðum reglum. Frá þeim tíma er greiddur ellilífeyrir.

Makalífeyrir

1. Makar allra þeirra sem eiga ellilífeyrisréttindi hjá sjóðnum eiga rétt á makalífeyri við fráfali sjóðfélaga.
2. Áunninn makalífeyrir er 48% áunnins ellilífeyris. Makar virkra sjóðfélaga og örorku- og ellilífeyrisþega fá viðbót með sams konar framreikningi og gildir um örorkulífeyri.
3. Makalífeyrir er greiddur til æviloka eftirlifandi maka svo fremi makinn giftist ekki aftur eða hefji sambúð sem jafna má við hjónaband.
4. Réttur makalífeyrisþega er greiðslan í desember á janúarverðlagi.

Barnalífeyrir

1. Við andlát eða starfsorkumissi sjóðfélaga fá börn þeirra rétt á lífeyri fram að 20 ára aldri.
2. Mánaðarlegur barnalífeyrir er 34.425 krónur á mánuði vegna andláts sjóðfélaga og 22.950 krónur vegna örorku.
3. Réttur núverandi barnalífeyrisþega er greiðslan í desember á janúarverðlagi.

Almennar forsendur

1. Ávöxtun 3,5% umfram hækkanir vísitölu neysluverðs.
2. Íslenskar lífslíkur miðað við reynslu árána 2014 til 2018.
3. Íslenskar barneigna- og hjúskaparlíkur nema að raunveruleg hjúskaparstaða er notuð hjá lífeyrisþegum.
4. Örorkulíkur sem taka mið við reynslu árána 2011 til 2016 hjá íslenskum lífeyrissjóðum.

Niðurstaða miðað við staðlaðar forsendur

Tölurnar hér að neðan sýna niðurstöður athugunarinnar með samanburði við staðlaðar forsendur. Tryggingafræðilegar forsendur eru staðlaðar að öllu leyti nema því að miðað er við raunverulega hjúskaparstöðu lífeyrisþega en ekki staðlaðar hjúskaparlíkur. Ef stöðluðu forsendurnar hefðu verið notaðar hefði áfallin staða í árslok 2020 batnað um 0,5% og heildarstaða um 0,3%.

Niðurstaða í árslok 2020	Forsendur úttektar	Staðlaðar forsendur
ÁFALLIN STAÐA		
Höfuðstóll	49.869.005	49.869.005
Viðbót vegna endurmats	-4.918.001	-4.918.001
Fjárfestingarkostnaður	-1.497.802	-1.497.802
Áfallinn rekstrarkostnaður	-652.193	-650.708
Eign	42.801.009	42.802.493
<hr/>		
Áfallnar skuldbindingar	39.842.770	39.670.596
Eignir umfram skuldb.	2.958.238	3.131.897
Staða	7,4%	7,9%

Niðurstaða í árslok 2019	Forsendur úttektar	Staðlaðar forsendur
HEILDARSTAÐA		
Framtíðar iðgjöld	22.368.347	22.368.347
Eign	42.801.009	42.802.493
Framtíðarrekstrarkostnaður	-722.831	-724.316
Heildareign	64.446.525	64.446.525
<hr/>		
Heildarskuldbindingar	61.632.519	61.460.345
Eignir umfram skuldb.	2.814.005	2.986.180
Staða	4,6%	4,9%

Eignir, rekstur og endurmat

Verðbréf í eigu sjóðsins voru endurmetin með því að núvirða þau til að sömu forsendur um vexti giltu um eignir og skuldbindingar og gaf það neikvæðar 4.918 m.kr eða 9,9% af bókfærðri eign. Núvirði fjárfestingargjalda er 1.498 m.kr og nettóendurmat því neikvætt um 6.416 m.kr eða 12,9% af eign.

Fjárhæðir í þús. króna				
Efnahagur 31/12 2020	Bókfært	Endurmetið verðmæti	Endurmat	
Verðbréf með föstum tekjum	23.436.518	20.014.571	-3.421.947	
Verðbréf með breyttil. tekjum	25.630.988	24.134.934	-1.496.054	
Rekstrarfjármunir	12.448	12.448	0	
Kröfur	153.796	156.691	0	
Handbært fé	693.160	693.160	0	
Skuldir	-57.905	-47.048	0	
Eign skv. ársreikningi	49.869.005		-4.918.001	
Endurmat	-4.918.001			
Fjárfestingargjöld	-1.497.802		Meðaltal:	Núvirði:
Rekstrarkostnaður í áfallinni stöðu	-652.193	Fjárfestingargjöld:	63.857	1.497.802
Tryggingafræðileg eign	42.801.009	Rekstrarkostnaður:	58.622	1.375.024

Einstök verðbréf voru ekki núvirt af Talnakönnun heldur var stuðst við útreikninga sem sjóðurinn útvegaði. Talnakönnun sendi framkvæmdastjóra sjóðsins orðsendingu í tölvupósti um að reglur um endurmat væru óbreyttar frá fyrra ári (sjá skýrslu í fyrra).

Endurmatsverð eigna var borið saman við bókfært verð eigna og gengið úr skugga um að bókfærða verðið stemmdi við ársreikning. Eins voru valin nokkur verðbréf og endurmatsverð þeirra reiknað hjá Talnakönnun. Niðurstöður þeirra útreikninga stemmdu við endurmatsverðmætið frá sjóðnum.

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður vegna fjárfestinga var 63,9 m.kr eins og fram kemur í töflunni að ofan og núvirðið 1.498 m.kr. Annar rekstrarkostnaður var 58,6 m.kr og að núvirði 1.375 m.kr sem dragast frá heildareign.

Ofangreindar kostnaðartölur eru 3ja ára meðaltal árána 2018 – 2020 uppfært frá meðalvísitölu neysluverðs til verðtryggingar hvers árs til janúarvísitölu árið 2021.

Örorkuframlag

EFÍA er aðili að örorkusamkomulagi fjögurra lífeyrissjóða, Íslenska lífeyrissjóðsins, Lífeyrissjóðs Rangæinga og Lífeyrissjóðs tannlækna auk EFÍA.

Samkomulagið gengur út á það að lífeyrissjóðirnir greiða sameiginlega allan örorkulífeyri hjá sjóðunum og er hlutfall hvers lífeyrissjóðs reiknað árlega vegna örorkutilvika þess árs. Hlutdeild EFÍA var 54,2% í örorkulífeyrisgreiðslum vegna þeirra tilvika sem féllu til á árinu 2014, 54,0% árið 2015, 53,0% árið 2016 og 50,3% árið 2017. Það er ekki búið að reikna hlutdeild sjóðanna vegna tilvika ársins 2018 og 2019 en það er áætlað það sama og árið 2017 þar til búið er að reikna það. Ekki hefur náðst að reikna mismun skuldbindinga sjóðsins með og án samkomulagsins í árslok 2020 þegar þessi skýrsla er rituð þar sem gögn vegna þessa fyrir árin 2019 og 2020 hafa ekki borist Talnakönnun. Taffan hér að neðan nær því aðeins til ársloka 2018. Útreikningur á lífeyrisskuldbindingu EFÍA í tryggingafræðilegri athugun hefur alltaf miðað við tryggingafræðilegar forsendur sjóðsins sjálfs en ekki hefur verið tekið tillit til örorkusamkomulagsins.

Eftirfarandi tafla sýnir niðurstöðuna árin 2012 til 2018:

ÁR	Skuldbinding EFÍA með samkomulagi	Skuldbinding EFÍA án samkomulags	Mismunur		Hlutfall af áf. skb.
2012	388.398.225	368.036.960	20.361.264	5,53%	0,09%
2013	464.400.952	581.396.596	-116.995.644	-20,12%	-0,52%
2014	599.152.761	631.394.160	-32.241.399	-5,11%	-0,14%
2015	545.452.782	567.033.720	-21.580.939	-3,81%	-0,09%
2016	501.539.089	469.186.005	32.353.085	6,90%	0,12%
2017	579.702.116	408.444.273	171.257.843	41,93%	0,57%
2018	671.656.291	524.595.799	147.060.492	28,03%	0,44%

Skuldbindingar EFÍA án samkomulags hér eru ekki nákvæmlega þær sömu sem eru sýndar í skýrslu um tryggingafræðilega athugun. Hér hefur ekki verið tekið tillit til breytingar á vísitölu frá desember úttektarárs til janúar næsta árs og útgjöldunar vegna mismunar á iðgjöldum ársins í ársreikningi og iðgjöldum ársins í tryggingafræðilegum gögnum.

Skuldbinding EFÍA með samkomulagi fyrir árið 2018 er reiknuð út frá sömu hlutfallstölum og voru reiknaðar fyrir árið 2017 þar sem tölurnar fyrir 2018 enn áætlaðar.

Niðurlag

Góð ávöxtun árið 2015 ásamt mjög hagstæðri þróun örorkuskuldbindinga á árunum fyrir 2015 skilaði því að áfallin staða sjóðsins var jákvæð um 15,3% í árslok 2015 og í framhaldinu voru áunnin réttindi hækkuð um 3,0%. Eftir hagfelld ár í fjárfestingum undanfarin tvö ár er tryggingafræðileg staða sjóðsins í árslok 2020 sterk, áfallin staða er jákvæð um 7,4% og heildarstaðan jákvæð um 4,6%.

Það er hins vegar ljóst að nokkrar breytingar verða á stöðu sjóðsins þegar spá um lækkun á dánartíðni á komandi áratugum verður tekin með en nýjar eftirlifendatöflur taka gildi gildi við gerð næstu tryggingafræðilegu athugunar. Skuldbindingar lífeyrissjóða munu aukast og jafnframt sýna réttari niðurstöðu sem á að tryggja að hver kynslóð fái greiddan sanngjarnan lífeyri, hvorki sé verið að ganga á hlut þeirra sem eru komnir á lífeyri né þeirra sem eiga eftir að hefja töku lífeyris.

Þessi tryggingafræðilega athugun byggir á þeim gögnum og forsendum, sem gert hefur verið grein fyrir í skýrslu þessari, ásamt hefðbundnum tryggingafræðilegum útreikningum. Niðurstaðan virðist í ágætu samræmi við niðurstöðu fyrri ára þegar tillit hefur verið tekið til nýrra gagna auk ávöxtunar eigna og verðbólgu á árinu 2020.

Gert í Reykjavík 24. apríl 2021

TALNAKÖNNUN HF.

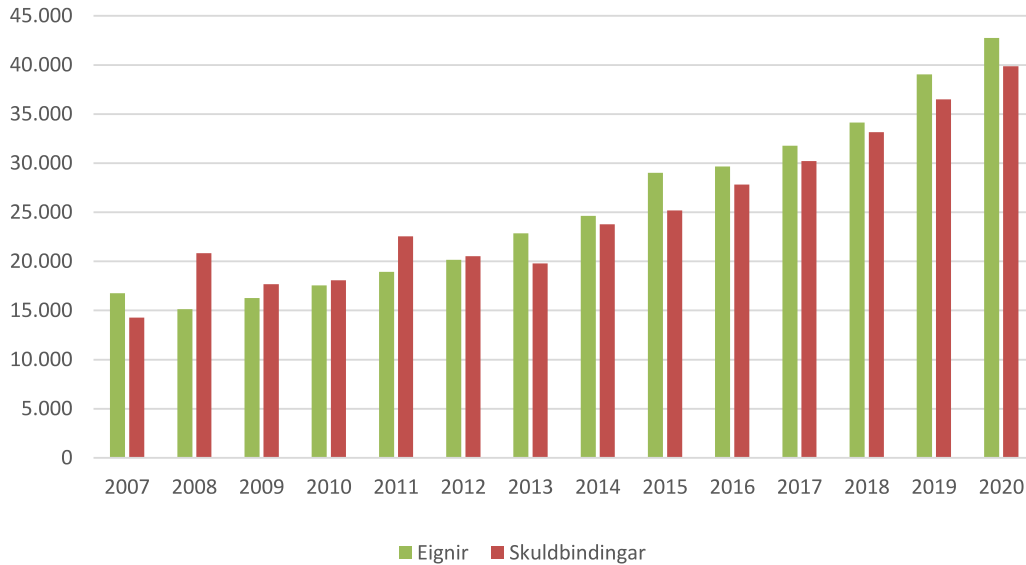
Vigfús Ásgeirsson
Tryggingastærðfræðingur sjóðsins

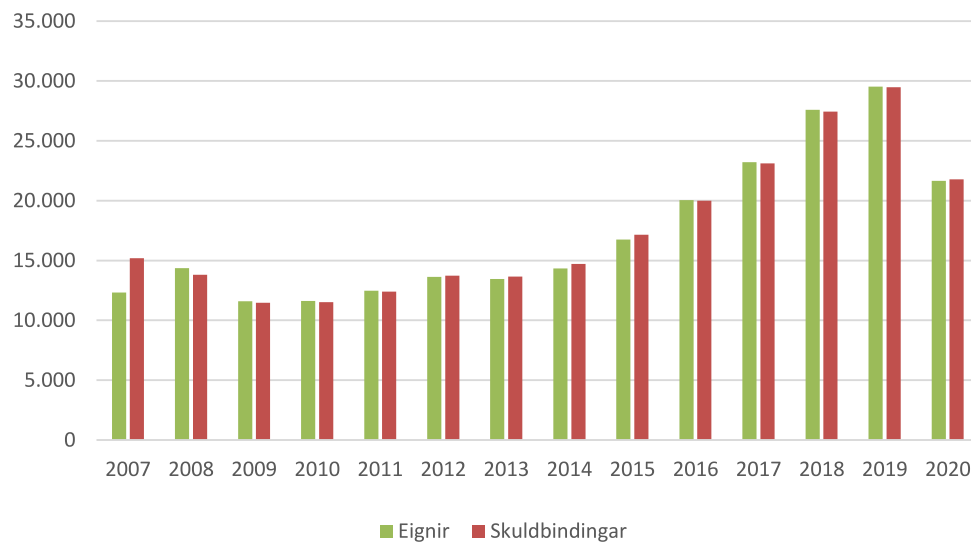
Arnór Ingi Finnbjörnsson
Sérfræðingur hjá Talnakönnun hf.

Söguleg þróun

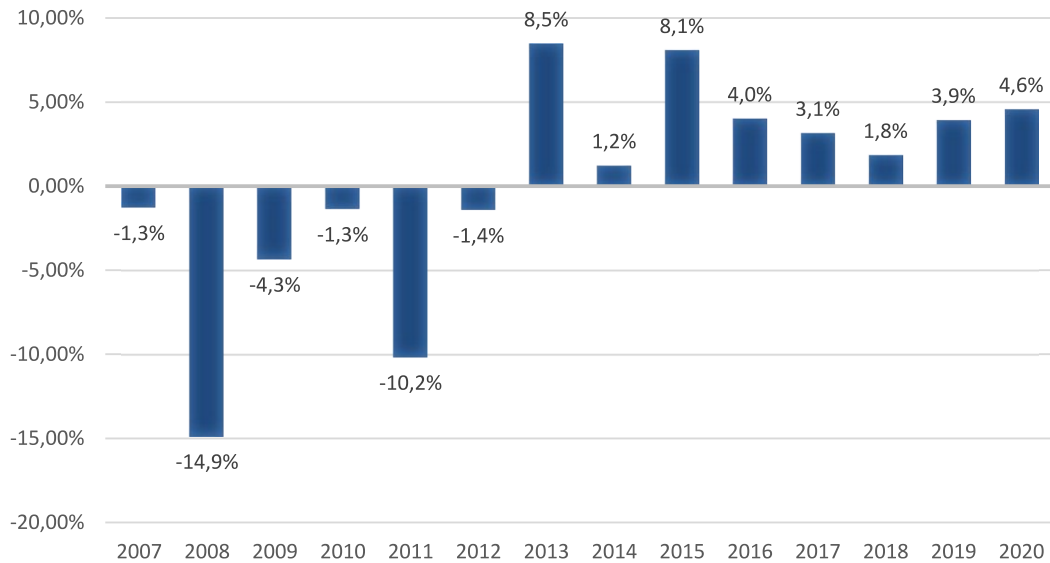
Áfallin staða sjóðsins árin 2007 - 2020

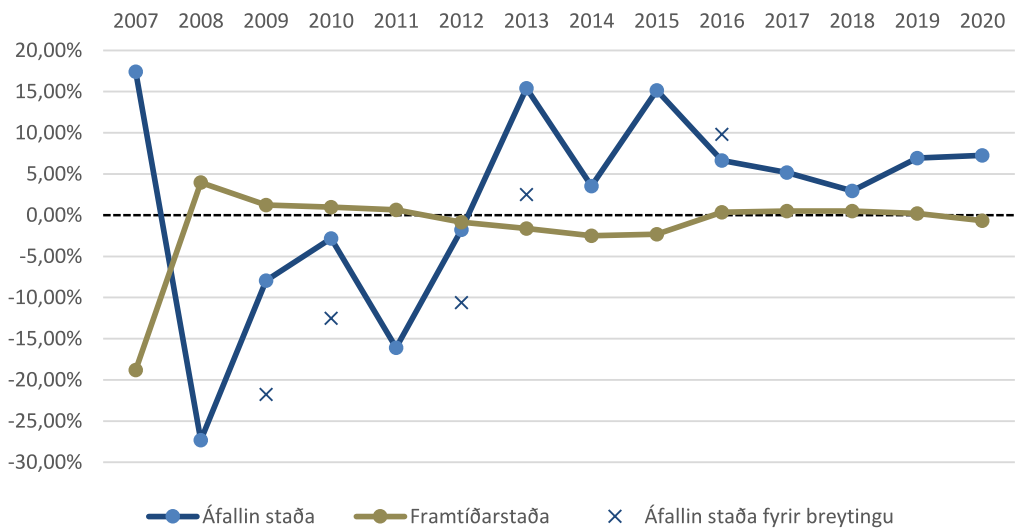
Framtíðarstaða sjóðsins árin 2007 - 2020

Heildarstaða sjóðsins árin 2007 - 2020

Áfallin og framtíðarstaða sjóðsins

Fimm breytingar hafa átt sér stað á áunnum lífeyrisréttindum sjóðfélaga frá og með árslokum 2008. Í úttektinni í árslok 2008 voru öll áunnin réttindi lækkuð um 15,0% og í úttekinni ári síðar voru öll áunnin réttindi lækkuð um önnur 10,0% til viðbótar. Í árslok 2011 voru áunnin réttindi lækkuð um 9,0% og síðan um önnur 11,2% ári síðar og náði sjóðurinn þá jákvæðri áfallinni stöðu í fyrsta sinn frá hruninu 2008. Mikil styrking á framtíðarstöðu sjóðsins á árinu 2008 kemur til vegna breytinga á réttindatöflum sjóðsins en þá var skipt yfir í aldursháða innvinnslu réttinda. Á miðju ári 2016 voru áunnin réttindi í árslok 2015 hækkuð

um 3,0% en áfallin staða sjóðsins í árslok 2015 hafði verið jákvæð um 15,3%. Á grafinu hér fyrir ofan má einnig sjá áfallna stöðu eins og hún hefði verið fyrir hverja breytingu á áunnum réttindum fyrir sig. Nánari upplýsingar um breytingar á réttindum sjóðfélaga má finna í samþykktum sjóðsins.